Súd:	Okresný súd Bratislava IV
Spisová značka:	9C/142/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1413212302
Dátum vydania rozhodnutia:	19. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Taťána Poláková
ECLI:	ECLI:SK:OSBA4:2016:1413212302.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava IV v konaní samosudkyňou JUDr. Taťánou Polákovou v právnej veci navrhovateľov : 1. N. W., H. Š. XXXX/XX, G., 2. V. W.Ľ., H. Š. XXXX/XX, G., obidvaja právne zastúpení: JUDr. Ján Ščury, advokát, Laurinská 12, Bratislava, proti odporcovi: C. K., zastúpený: JUDr. Ľuboslav Kašuba, advokát, na Vŕšku 1, Bratislava, za účasti vedľajšieho účastníka: Kooperativa poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, o ochranu osobnosti takto

r o z h o d o l :

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi v 1. rade sumu 20.000 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.
Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke v 2. rade sumu 10.000 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.
Vo zvyšku sa návrh zamieta.
O trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovatelia sa návrhom na začatie konania zo dňa doručeným tunajšiemu súdu 3.7.2013 domáhali zaviazať odporcu uhradiť navrhovateľovi v 1. rade sumu 25.000 eur a navrhovateľovi v 2. rade sumu 20.000 eur a na náhradu trov konania.
Návrh odôvodnil tým, že odporca dňa 31.8.2010 okolo 20.15 hod. viedol v H. po Y. O. smerom do centra mesta v ľavom jazdnom pruhu osobné motorové vozidlo značky Š. Q., EČV: H. XXX J. rýchlosťou 95 km/h napriek tomu, že tento úsek sa nachádzal v obci, pričom nereagoval na skutočnosť, že vozidlá jazdiace vo vedľajších jazdných pruhoch zastavili pred priechodom pre chodcov, pri križovatke s ulicou T. W., aby umožnili prejsť po priechode pre chodcov chodcom, poškodenému I. W., čím odporca porušil ustanovenie § 4 písm. e) a f) zákona č. 8/2009 Z. z. a v dôsledku porušenia uvedených povinností vodiča do poškodeného narazil, v dôsledku čoho poškodený utrpel rozsiahle zranenia, vrátane poranení hlavy a mozgu, ktorým krátko po prevoze do nemocnice podľahol. Odporca bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV pod sp. zn. 2T/11/2011 odsúdený za spáchanie prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Navrhovatelia v návrhu ďalej uviedli, že vyššie uvedeným protiprávnym konaním odporcu došlo k zásahu do práva k nehmotným statkom, ktorého predmetom je hodnota ľudskej osobnosti I.Š. W., ktorý je nositeľom osobnostného práva a to práva na svoj život uvedeného v § 11 zákona č. 40/1964 Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, podľa ktorého má fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Toto právo prináleží každej fyzickej osobe bez rozdielu, či ide len o jeho ohrozenie alebo o samotný zásah, ktorý je spôsobilý vyvolať toto ohrozenie bez ohľadu na zavinenie, či už úmyselné, neúmyselné alebo nedbanlivé.
Odporca vo vyjadrení uviedol, že predpokladom úspešného uplatnenia nárokov žalobcov je jednak preukázať čo pre neho usmrtená osoba znamenala a jednak, že činom došlo k neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a interpersonálnych vzťahov ako takých, pričom vzniknutá trauma je zo života

navrhovateľov prakticky neodstrániteľná. Navrhovatelia však v návrhu tieto skutočnosti neodôvodňujú a ani nepreukazujú. Nijako súdu nepreukázali ťaživé dopady a dôsledky smrti I. W. na ich osobný a rodinný život ako aj mieru dôsledkov na ich zdravotný stav, prípade či vyhľadali po jeho smrti odbornú lekársku (psychiatrickú) pomoc a pod. Uviedol tiež, že je nepochybné aj spoluzavinenie odporkyne v 2. rade na smrti jej brata, na ktoré je potrebné prihliadnuť, keď potom ako bol I. W. usmrtený motorovým vozidlom odporcom (tak ako vyplýva z trestného spisu tunajšieho súdu, sp. zn. 2T/11/2011 a priloženého znaleckého posudku súdneho znalca z odboru toxikológie), tento bol silne pod vplyvom drog, hneď ako odišiel z bytu od odporkyne v 2. rade. Odporca tiež vzniesol námietku premlčania navrhovateľmi uplatneného nároku. Poukazoval tiež na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu, keď aktuálne sa presadzuje právny názor, že aj nemajetková ujma by mala byť krytá z povinného zmluvného poistenia, keď potrebné stanovisko k tejto veci poskytol pri výklade prejudiciálnej otázky aj Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku sp. zn. C22/12 zo dňa 24.10.2013, ktorý rozhodol, že medzi škody, ktoré by mali byť hradené z povinného zmluvného poistenia podľa smerníc EÚ, patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy. Z uvedeného vyplýva, že odporca nemá pasívnu legitimáciu byť účastníkom tohto konania. Odporca navrhol návrh zamietnuť.
Podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 28.1.2015 navrhovatelia navrhli vstup vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcu podľa § 93 ods. 3 O. s. p.
Podaním zo dňa 16.2.2015 spoločnosť Kooperativa poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group súdu oznámila, že súhlasí so vstupom do konania na strane odporcu v pozícii vedľajšieho účastníka.
Vedľajší účastník vo vyjadrení zo dňa 30.10.2015 uviedol, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Taktiež poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého, že právo na ochranu života ako súčasti jednotného (subjektívneho) osobnostného práva, neoddeliteľne spojeného s osobnosťou fyzickej osoby, E.B., zaniklo jeho smrťou, ktorý zánik je totožný s okamihom zásahu. Napriek tomu, že išlo o zásah jednoznačne neoprávnený a protiprávny, jeho okamihom - smrťou zaniklo právo tejto, konkrétnej fyzickej osoby postihnutej zásahom, E.B., domáhať sa ochrany v zmysle § 13 Obč. zák. proti subjektu zásahu - odporcovi, ktoré ako nemajetkové právo netvorí súčasť dedičstva a neprechádza na osoby uvedené v § 15 Obč. zák. Na dedičov, ani na osoby uvedené v § 15 Obč. zák. nemohlo preto prejsť ani právo na nemajetkovú ujmu v peniazoch, ktoré pre svoju osobnú povahu bolo viazané výlučne na dotknutú fyzickú osobu a okamihom zásahu - smrťou zaniklo. Preto poskytnutím nemajetkovej ujmy v peniazoch niekomu inému by stratilo nielen svoju satisfakčnú funkciu, ktorým má byť zmiernenie nemajetkovej ujmy zomrelej fyzickej osoby, ale vzhľadom na totožnosť zásahu s následkom, by nadobudlo výlučne majetkový charakter, teda plnilo by reparačnú funkciu. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, podľa ktorého obsah práva žalobcov ako osôb uvedených v § 15 Obč. zák. nie je zhodný s obsahom práva zomrelého E.B., ktorému bolo zasiahnuté (odporcom) do osobnostného práva, práva na život, pretože do obsahu práva týchto osôb nepatrí právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, treba ho považovať za správny.
Súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením s a s návrhom, spisom tunajšieho súdu sp. zn. 2T/11/2011, ako aj ostatným obsahom spisu, výsluchom účastníkov konania a po poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p. zistil tento skutkový stav:
Dňa 31. augusta 2010 okolo 20.15 hod. viedol odporca v H., po Y. O., smerom do centra mesta, v ľavom jazdnom pruhu osobné motorové vozidlo značky Š. Q., evidenčné číslo: H.-XXX J. rýchlosťou 95 km/ hod napriek tomu, že tento úsek cesty sa nachádzal v obci, čím porušil § 16 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke, pričom nereagoval na skutočnosť, že vozidlá jazdiace vo vedľajších jazdných pruhoch zastavili pred priechodom pre chodcov pri križovatke s ulicou T. W.Č., aby umožnili prejsť po priechode pre chodcov chodcom poškodenému I. W. a svedkovi M. H., čím odporca porušil § 4 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z.z. a nedal prednosť chodcovi poškodenému I. W., ktorý prechádzal po uvedenom priechode pre chodcov, čím odporca porušil ustanovenie § 4 pís. e/, f/ zákona č. 8/2009 Z.z. a v dôsledku porušenia uvedených povinností vodiča do poškodeného narazil, v dôsledku čoho poškodený utrpel rozsiahle zranenia, vrátane poranení hlavy a mozgu, ktorým krátko po prevoze do nemocnice podľahol. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 2T/11/2011 zo dňa 7.6.2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9.11.2011 bol odporca uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona. Zavineným konaním odporcu prišiel navrhovateľ v 1. rade o svojho syna a navrhovateľka v 2. rade o svojho brata. Smrť I. W. bola náhla, neočakávaná a nepredvídaná v jeho veku, pretože dovŕšil iba 19 rokov. Vzťah medzi nebohým I. a rodičmi a vzťah medzi I. a jeho sestrou bol veľmi dobrý. Navzájom si spolu rozumeli a boli si veľmi blízki. Svojim správaním, postojom k životu, plneniu si svojich povinností robil I. svojim príbuzným radosť, boli na neho pyšní. Náhla smrť všetkých ochromila a dodnes sa nevedia s ňou zmieriť. Navrhovateľka v 2. rade má od tragickej udalosti

strach z vedenia motorového vozidla.. Ujma, ktorá im týmto zásahom bola spôsobená je nenapraviteľná, neodstrániteľná, trvalá a bude ich sprevádzať po celý život.
Navrhovateľ v 1. rade - otec zomretého I. W., pre obrovskú bolesť, ktorú stále cíti, nebol schopný vypovedať. Jeho právny zástupca uviedol, že syn navrhovateľa I. býval s rodičmi v G.V., vyštudoval tam gymnázium, chcel ísť na Policajnú akadémiu, no nebol prijatý. Rozhodol sa vycestovať do H., kde žije jeho sestra - navrhovateľka v 2. rade. Snažil sa tu nájsť si prácu. Aj si prácu našiel, no stalo sa to, čo sa stalo. Pri ustálení sumy, ktorú si navrhovateľ uplatňuje, vychádzali z judikovaných sporov.
Navrhovateľka v 2. rade, ktorá bola sestrou I. W. vypovedala, že vypovedala, že brat bol v deň, keď sa stala tá tragická udalosť na brigáde. Popoludní sa za ňou zastavil, dala mu peniaze na cestu vlakom do G.. Zakrátko na to, ako brat odišiel na vlak, jej zatelefonoval bratov kamarát, ktorý jej oznámil, čo sa stalo. Hoci už uplynulo viac rokov, tá udalosť je nevýslovne bolestivá. Má strach šoférovať, má strach mať deti, nechce už viac zažiť to, čo zažila, je zablokovaná. Veľmi sa bojí. Otec chodí každý deň na hrob. Mama by to psychicky nezvládla, každý deň tam chodiť. Od tej tragickej udalosti ich rodina nefunguje. Každý z nich sa so žiaľom vyrovnáva svojim spôsobom.
Odporca vypovedal, že mu je veľmi ľúto, čo sa stalo. V dôsledku predmetnej udalosti má problém zaradiť sa do bežného života. Výkon trestu zvládol len vďaka tabletkám, ktoré užíval 2x denne. Navštevuje psychológa. Keby mohol, všetko by odčinil, žiaľ, taká možnosť už neexistuje. Navrhovateľov po dopravnej nehode nekontaktoval. Bolo by to preňho veľmi ťažké.
Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej slobody.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3, výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 15 Občianskeho zákonníka, po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať práva na ochranu osobnosti manželovi a deťom a ak ich niet, jej rodičom.

Podľa § 16 Občianskeho zákonníka kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka vyslovuje všeobecnú zásadu ochrany osobnosti a súčasne uvádza najtypickejšie zložky a prejavy osobnosti, rozvedené ďalej v ustanovení § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka (písomnosti osobnej povahy, fotografie, obrazové snímky a zvukové záznamy). Zo slovného znenia ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka vyplýva, že výpočet chránených práv v ňom uvedených nie je vyčerpávajúci (Občiansky zákonník chráni aj iné zložky a prejavy spojené s osobnosťou, ako je dôstojnosť, vážnosť, skutočnosti týkajúce sa rodinného života, vnútorné, intímne stránky osobnosti a pod.).

Ustanoveniami § 11 až § 16 Občianskeho zákonníka je poskytovaná ochrana fyzickým osobám. Teda subjektom práva na ochranu osobnosti je len fyzická osoba, ako ľudská bytosť - človek, pretože len táto môže byť nositeľom osobnosti, resp. jednotlivých hodnôt tvoriacich osobnosť.

Podľa § 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. Okamihom narodenia má každá fyzická osoba spôsobilosť na práva a povinnosti t.j. má právnu subjektivitu. Pre všetky fyzické osoby je táto spôsobilosť rovnaká a nemôže byť

obmedzená. Spôsobilosť na práva a povinnosti zaniká smrťou (§ 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ktorá sa preukazuje ustanoveným spôsobom.

Základ právnej úpravy ochrany osobnostných práv obsiahnutej v citovaných ustanoveniach vychádza z druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 14 ktorej každý má spôsobilosť na práva. Spôsobilosť mať práva nadobúda každá fyzická osoba ako individualita okamihom narodenia (prípadne počatím) bez toho, aby k tomuto nadobudnutiu bolo treba z jej strany ďalších náležitostí resp. právnych skutočností.

Z hľadiska právneho poňatia (v právnickej terminológii) sa právo rozlišuje na objektívne a subjektívne.

Objektívne právo je právo ako také t.j. právny poriadok, platné právo (členené na právo verejné a právo súkromné). Subjektívne právo znamená právo, ktoré niekomu patrí alebo môže patriť.

Subjektívne práva fyzických osôb chránené Občianskym zákonníkom (subjektívne občianske práva) možno všeobecne deliť podľa rôznych kritérií. Významným z hľadiska poskytovania ochrany citovanými ustanoveniami je rozdelenie na rýdzo osobné, osobnostné práva a majetkové práva.

Pojmovými znakmi subjektívnych osobnostných práv sú absolútna povaha, imateriálny charakter, všeobecnosť a výlučnosť, zásadná neprevoditeľnosť, časová neobmedzenosť a nepremlčateľnosť. Pôsobia totiž voči neobmedzenému resp. neurčitému okruhu ostatných subjektov práva, ich predmetom sú výlučne nemajetkové hodnoty (osobnosť), patria každej fyzickej osobe „a priori“, (sú prejavom ľudskej osobnosti vo vzťahu k ostatným subjektom, t.j. či fyzickým alebo právnickým osobám) s rovnakým právnym postavením, výlučné oprávnenie nakladať počas celého života v medziach určených právnym poriadkom s jednotlivými stránkami svojej osobnosti patrí fyzickej osobe, nemožno ich scudzovať, deliť od ich nositeľa, upínajú sa na fyzickú osobu po dobu jej fyzickej existencie v spoločnosti (sú časovo neobmedzené počas života fyzickej osoby) sú nezdediteľné (netvoria predmet dedičstva), sú nepremlčateľné, rovnako aj neprekludovateľné a nemožno ich postihovať exekúciou. Na rozdiel od nich majetkové práva možno oddeliť od ich subjektov, prevádzať (scudzovať) ich, podliehajú exekúcii, premlčaniu a preklúzii.

Špecifickosť subjektívnych osobnostných práv spočíva v ich predmete, ktorým je priamo osobnosť človeka, fyzickej osoby v jej celistvosti. Právo na ochranu osobnosti (subjektívne rýdzo osobné resp. osobnostné právo) Občiansky zákonník upravuje ako jednotné právo (doslovné znenie „občan má právo na ochranu svojej osobnosti“). V dôsledku toho je treba jednotlivé práva, ktoré v tomto jednotnom rámci vznikajú, chápať ako práva čiastkové, líšiace sa navzájom vzťahom k rôznym hodnotám, stránkam osobnosti, avšak vychádzajúcim z osobnosti tvoriacej fyzickú a mravnú jednotu. Preto je aj výpočet jednotlivých čiastkových osobnostných práv v § 11, ktoré vytvárajú jednotlivé osobnostné práva len demonštratívny.

Ako základné hodnoty osobnosti každej fyzickej osoby uvádza Občiansky zákonník v § 11 výslovne život, zdravie a tým i telo (podľa čl. 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd každý má právo na život), označované ako práva na telesnú integritu a jej nedotknuteľnosť. Telo človeka tvorí integrálnu súčasť jeho osobnosti ako právneho subjektu. Osobnosť každej fyzickej osoby je teda vytváraná jednotou jej zložky morálnej a telesnej. Ak má preto občianske právo v rámci všeobecného osobnostného práva chrániť osobnosť fyzickej osoby v plnom rozsahu, musí sa táto právna ochrana nutne vzťahovať nielen na sféru morálnu, ale aj na sféru telesnú. Preto je právo na telesnú integritu uznávané za jednu z najvýznamnejších čiastkových práv, ktoré tvoria súčasť občianskoprávnej ochrany osobnosti ako celku. To platí aj na právnu úpravu, ktorá podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka právo na život a zdravie výslovne prehlasuje za súčasť širšieho práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Z toho potom vyplýva, že i právo na telesnú integritu (život

a zdravie) ako súčasť jednotného všeobecného osobnostného práva (§ 11 Občianskeho zákonníka) je svojou povahou subjektívnym občianskym právom so všetkými uvedenými pojmovými znakmi.

Prostriedky občianskoprávnej ochrany (§ 13 a nasl. Občianskeho zákonníka) fyzickej osoby prichádzajú do úvahy, pokiaľ hrozí alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére.

Občiansky zákonník umožňuje v ustanovení § 13 ods. 1 postihnutej fyzickej osobe domáhať sa proti subjektu zásahu najmä, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu do práva na ochranu jej osobnosti a aby sa odstránili následky zásahu, keď zákon len príkladmo vymedzuje konkrétne právne prostriedky ochrany práv fyzických osôb spojených s ich osobnosťou a uvedených v ustanovení § 11 a § 12 Občianskeho zákonníka a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, ktoré nemá charakter peňažnej náhrady, teda nejde o majetkové plnenie, ale je výlučne prostriedkom morálneho, imateriálneho pôsobenia. Svojou povahou nejde o prostriedok represívny, ani reparačný, ale o špeciálny prostriedok ochrany osobnosti so satisfakčnou povahou, ktorá sa bezprostredne nepremieta do majetkovej sféry postihnutej fyzickej osoby, prečo ju nemožno vyjadriť a vyčísliť v peniazoch. V prípade, ak by sa nezdalo toto zadosťučinenie postačujúce, umožňuje Občiansky zákonník v § 13 ods. 2 (novela Občianskeho zákonníka č. 87/1990 Zb. s činnosťou od 27.3.1990) priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou a plní tiež satisfakčnú funkciu. Následne aké zadosťučinenie v peniazoch (po splnení zákonom predpokladaných podmienok) sa bude javiť primeraným, bude závisieť na posúdení súdu (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). To neznamená, že neoprávneným zásahom do osobnosti fyzickej osoby nemôže dôjsť aj ku vzniku majetkovej (hmotnej, materiálnej) ujmy - škody. Táto sa ale podľa výslovnej úpravy § 16 Občianskeho zákonníka riadi, čo do podmienok vzniku, spôsobu a rozsahu náhrady škody všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu.

Pretože subjektívne osobnostné právo je (ako vyplýva zhora) právom neoddeliteľným od osobnosti fyzickej osoby, ktoré trvá po celú dobu života fyzickej soby, ako právo rýdzo osobné, nemôže sa pred súdom domáhať úspešne občianskoprávnej ochrany podľa citovaných ustanovení nikto iný, ako sama dotknutá určitá konkrétna fyzická osoba. Teda na uplatnenie práva na ochranu osobnosti je aktívne legitimovaná vždy tá fyzická osoba, voči osobnosti ktorej smeroval (neoprávnený) zásah. A právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby ako právo nemajetkové, zaniká jej smrťou (§ 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka), neprechádza smrťou fyzickej soby na dedičov a nestáva sa predmetom dedenia. Z toho dôvodu je aj vylúčené, aby súd priznal zadosťučinenie v peniazoch namiesto dotknutej (zásahom do osobnosti) fyzickej osoby nejakému tretiemu subjektu.

Občiansky zákonník však zabezpečuje občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby i po jej smrti (tzv. postmortálna ochrana). Podľa výslovnej úpravy § 15 Občianskeho zákonníka vzniká smrťou fyzickej osoby určitým (taxatívne) vymedzeným osobám, ktoré neboli samy neoprávneným zásahom postihnuté, zo zákona (ex lege) zvláštne subjektívne občianskej právo určené k uplatneniu ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby. Ide pritom o celkom zvláštnu zákonom predvídateľnú situáciu, keď nie je podstatné, či sú uvedené fyzické osoby súčasne dedičmi po zomrelej fyzickej osobe (nejde o dedičské nástupníctvo). Právo podľa § 15 ods. 1 Občianskeho zákonníka je pôvodným (originálnym) právom na občianskoprávnu ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby. Preto u osôb tu uvedených nejde o nejaký druh právneho nástupníctva do práva po zomrelej fyzickej osobe, ale o vznik zvláštneho, pôvodného (originálneho) osobnostného práva. Zo znenia uvedeného ustanovenia jednoznačne vyplýva, že osoby v ňom uvedené uplatňujú ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby.

Ako bolo uvedené zhora medzi základné hodnoty osobnosti, ktoré výslovne uvádza § 11 Občianskeho zákonníka, patrí i právo na ochranu života zakotvené v čl. 15 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - každý má právo na život. Jeho cieľom je zabezpečiť ochranu jednotlivca, fyzickej osoby (človeka) pred akýmkoľvek svojvoľným pozbavením života,

vychádzajúcim z Listiny základných práv a slobôd v intenciách európskych civilizačných hodnôt (Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania nároku sa súd zaoberal najskôr touto otázkou, pričom konštatuje, že uplatnený nárok je právom osobnej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote (§ 101 OZ). Súd poukazuje na uznesenie NS SR zo dňa 17.2.2011, sp. zn. 5Cdo 265/2009, podľa ktorého počiatok plynutia všeobecnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 OZ viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Podľa uvedeného rozhodnutia nemajetková ujma vyjadruje najmä náhradu za utrpené pocity frustrácie, šoku, stresu, smútku, straty zo spoločenstva s milovanou osobou a pod. K vzniku nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby môže dôjsť vzhľadom na odlišnú povahu jednotlivých hodnôt osobnosti tvoriacich ich fyzickú a morálnu jednotu rôznym spôsobom. Podľa uvedeného rozhodnutia zásah bol jedným konaním, aj keď účinky budú pretrvávať po dlhú dobu.
Aj v posudzovanom prípade uvedený zásah (spôsobenie smrti syna navrhovateľa v 1. rade a navrhovateľky v 2. rade) bol jedným konaním odporcu, aj keď jeho účinky budú pretrvávať po dlhú dobu. neoprávneným konaním odporcu bolo jedným činom zasiahnuté do práva na život I. W. a to dňa 31.8.2010, ktorý nastal momentom jeho smrti. Navrhovatelia teda mohli svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatniť prvý krát dňa 1.9.2010. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila 1. 9. 2013. Navrhovatelia návrh na začatie konania podali na súde 3. júla 2013, teda včas.
Vyhodnotením vykonaných dôkazov však súd dospel k záveru, že návrhu navrhovateľov z titulu zásahu odporcu do práva na život I. W. nie je možné vyhovieť a to z nasledovných dôvodov:
Je nepochybné, že navrhovatelia si ako osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka svojim návrhom uplatňovali nemajetkovú ujmu v peniazoch (navrhovateľ 1 vo výške 25.000 eur a navrhovateľka 2 vo výške 20.000 eur) titulom zásahu odporcu (trestným činom) do základného osobnostného práva, práva na život zomrelého I. W. (syna navrhovateľa 1 a brata navrhovateľky 2 podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka (nie titulom zásahu do ich osobnostného práva následkom smrti syna a brata).
V prejednávanej veci bolo preukázané, že odporca zavinil dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej zomrel I. W. - syn navrhovateľa v 1. rade a brat navrhovateľky v 2. rade, tak neoprávnene zasiahol do osobnostných práv nebohého I. W. a to do práva na život. Právo I. W. domáhať sa ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Obč. zák. okamihom jeho smrti zaniklo, toto právo neprešlo na dedičov a ani na osoby uvedené v § 15 Obč. zák. Inými slovami, navrhovateľ 1 ako rodič a navrhovateľka 2 ako sestra nebohého I. W.Ľ. nemôžu „v jeho mene“ požadovať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zák., pretože vlastné osobnostné právo zomretého (nie teda právo na tzv. postmortálnu ochranu) v zmysle § 11 až 13 Obč. zák. zaniklo jeho smrťou. Inými slovami, § 11 až 16 Obč. zák. poskytujú ochranu fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv. Subjektom práva na ochranu osobnosti je teda len fyzická osoba, ako ľudská bytosť - človek, pretože len táto môže byť nositeľom osobnosti. Spôsobilosť fyzickej osoby zaniká smrťou (§ 7 ods. 2 Obč. zák). Pretože subjektívne osobnostné právo je právom neoddeliteľným od osobnosti fyzickej osoby, ktoré trvá po celú dobu života fyzickej osoby, ako právo rýdzo osobné, nemôže sa pred súdom domáhať úspešne občianskoprávnej ochrany nikto iný, ako sama dotknutá určitá konkrétna osoba. Teda na uplatnenie práva na ochranu osobnosti je aktívne legitimovaná vždy tá fyzická osoba, voči osobnosti ktorej smeroval neoprávnený zásah. Právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby ako právo majetkové zaniká jej smrťou. Je teda vylúčené, aby súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch namiesto dotknutej fyzickej osoby nejakému tretiemu subjektu. V danej veci došlo k zásahu práve do osobnostného práva zosnulého I. W., t.j. do jeho práva na život protiprávnym konaním odporcu, ktorý mu tým spôsobil neodstrániteľnú ujmu - smrť. Právo na ochranu života ako súčasť jednotného osobnostného práva neoddeliteľne spojeného s osobnosťou fyzickej osoby I. W. zaniklo jeho smrťou. Smrťou zaniklo právo tejto konkrétnej osoby domáhať sa ochrany v zmysle § 13 Obč. zák. Toto právo nemohlo prejsť na dedičov ani osoby uvedené v § 15 Obč. zák. Nemohlo teda na nich prejsť ani právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. S poukazom na uvedené, keďže predmetom konania bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch , a to, za neoprávnený zásah do osobnostných práv nebohého I. W., syna navrhovateľa v 1. rade a brata navrhovateľky v 2. rade (§ 15 Obč. zákonníka) a vlastné osobnostné právo zomretého (nie teda právo na tzv. postmortálnu ochranu) v zmysle § 11 až 13 Obč. zá. zaniklo. Inými slovami, v danej veci bolo zasiahnuté práve do tohto osobnostného práva zomrelého I. W., t.j. do jeho práva na život, protiprávnym konaním (trestným činom) odporcu, ktorý mu tým spôsobil neodstrániteľnú, teda

absolútnu ujmu - smrť, v rámci ochrany osobnosti ktorého sa navrhovatelia ako osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka domáhali nemajetkovej ujmy v peniazoch. Právo na ochranu života ako súčasti jednotného (subjektívneho) osobnostného práva, neoddeliteľne spojeného s osobnosťou fyzickej osoby, I. W. zaniklo jeho smrťou, ktorý zánik je totožný s okamihom zásahu. Napriek tomu, že išlo o zásah jednoznačne neoprávnený a protiprávny, jeho okamihom - smrťou zaniklo právo tejto, konkrétnej fyzickej osoby postihnutej zásahom, I. W. domáhať sa ochrany v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka proti subjektu zásahu - žalovanému, ktoré ako nemajetkové právo netvorí súčasť dedičstva a neprechádza na osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka. Na dedičov ani na osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka nemohlo prejsť preto ani právo na nemajetkovú ujmu v peniazoch, ktoré pre svoju osobnú povahu bolo viazané výlučne na dotknutú fyzickú osobu a okamihom zásahu - smrťou zaniklo. Preto poskytnutím nemajetkovej ujmy v peniazoch niekomu inému by stratilo nielen svoju satisfakčnú funkciu, ktorým má byť zmiernenie nemajetkovej ujmy zomrelej fyzickej osoby, ale vzhľadom na totožnosť zásahu s následkom, by nadobudlo výlučne majetkový charakter. To je podľa názoru súdu v rozpore s cieľom ochrany poskytovanej citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu, obsah práva navrhovateľov ako osôb uvedených v § 15 Občianskeho zákonníka nie je zhodný s obsahom práva zomrelého I. W., ktorému bolo zasiahnuté (odporcom) do osobnostného práva, práva na život, pretože do obsahu práva týchto osôb nepatrí právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Napriek uvedenému, keďže právna kvalifikácia predmetu sporu patrí súdu a súdne rozhodnutie by malo byť nielen zákonné, ale aj spravodlivé, súd zastáva názor, že zo skutkových okolností v priebehu konania vyplynulo, že navrhovatelia si uplatnili aj náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich osobnostných práv - t.j do práva na súkromie a rodinný život (§ 13 ods. 2 Obč. zák.).
Aj medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, porušením práva na život jednej z nich môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere nie je jediným prípadom, kedy vznikne postihnutej fyzickej osobe právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejaví ako postačujúce.
Z toho vyplýva, že úmrtie I. W. spôsobené odporcom predstavuje neoprávnený zásah do osobnostných práv navrhovateľa v 1. rade ako jeho otca a navrhovateľky v 2. rade ako jeho sestry. Konanie odporcu, ktorým pri dopravnej nehode došlo k usmrteniu syna navrhovateľa v 1. rade a brata navrhovateľky v 2. rade došlo k násilnému pretrhnutiu úzkych rodinných a citových väzieb predstavuje neoprávnený zásah do osobnostných práv navrhovateľov, predovšetkým do ich práva na súkromie a rodinný život (§ 13 ods. 2 Obč. zák.). Túto ujmu treba považovať za nenapraviteľnú, a nie je možné zmierniť ju inak, ako priznaním aspoň finančného zadosťučinenia. V prípade takého zásahu sú dané predpoklady aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri úvahe o výške tejto náhrady z hľadiska závažnosti vzniknutej ujmy zohľadnil súd najmä to, že navrhovateľ stratil v jednom okamihu syna a navrhovateľka brata, s ktorými tvorili harmonickú rodinu, vzájomne si pomáhali. V dôsledku jeho násilného úmrtia došlo k nezvratnej deštrukcii celej rodiny. Navrhovateľ v 1. rade, otec I. W. uviedol, že v dôsledku predmetnej tragickej udalosti sa im všetkým v rodine od základu zmenil život. Maroš im strašne chýba. Navrhovateľka v 2. rade uviedla, že po predmetnej tragickej udalosti sa život ich rodiny veľmi zmenil. Ich rodina odvtedy fakticky nefunguje. Každý z jej rodičov sa s tou udalosťou vyrovnáva svojim spôsobom, jeden jedným smerom, druhý druhým. Otec chodieva skoro každý deň na I. hrob. Mama nemôže, ona by ten tlak psychicky nezvládla. Hoci od tragickej smrti brata už uplynul nejaký čas, stále je to rovnako veľmi bolestivé. Nie je schopná si urobiť vodičský preukaz, bojí sa, má blok. Má strach mať vlastné deti. Bojí sa prežiť to, čo zažila s bratom. Rodičia sa o ňu do takej miery boja, že jej stále telefonujú a ona telefonuje im, aby ich ubezpečila, že je v poriadku. Jej mama by účasť na tomto konaní a pojednávaní psychicky nezvládla. Po predmetnej tragickej udalosti musela vyhľadať pomoc psychológa. Súd vzal na zreteľ aj to, že v čase úmrtia mal I. W.Ľ. len 19 rokov, a fakticky stál na prahu života. Celý život mal pred sebou. Jeho strata a obrovská bolesť pre jeho rodinu je ničím nenahraditeľná. Súd pri rozhodovaní zohľadnil aj majetkovú situáciu odporcu a so zreteľom na všetky uvedené okolnosti za primeranú náhradu, ktorá je spôsobilá aspoň sčasti zmierniť následky neoprávneného zásahu.
Pokiaľ ide o výšku nemajetkovej ujmy, navrhovateľovi v 1. rade priznal sumu 15.000 eur, keď ako rodiča ho považoval za najviac postihnutú osobu a navrhovateľke v 2. rade, sestre priznal sumu

10.000 eur, pretože sa nepochybne jedná o zásah do jej práva na citovú väzbu s bratom, možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania vzťahov s ním, možnosti vzájomne si pomáhať (a nepochybne si veľmi blízki boli), a o prirodzenú sféru týchto vzťahov sú ochudobnení, pričom sa jedná o nenávratný stav. Rodičia nebohého a jeho sestra navždy stratili možnosť prežiť ľudskú a rodičovskú radosť pri rôznych príležitostiach. Z nečakanej smrti prežívali nielen pocit smútku a zúfalstva, ale stratili aj možnosť viesť s I. súkromný život. Smrťou nebohého došlo k nenávratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života navrhovateľov, a tým k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv, práva na súkromie a rodinný život. Na základe týchto zistení súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi v 1. rade z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 20.000 eur a navrhovateľke v 2. rade sumu 10.000 eur.
O trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 150 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Bratislava IV na Krajský súd v Bratislave.
Odvolanie proti rozsudku musí obsahovať všeobecné náležitosti každého podania podľa § 42 ods.3 O.s.p. (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, podpísané, datované, v dostatočnom počte rovnopisov a s prílohami, v opačnom prípade bude rovnopis s prílohami vyhotovený na trovy účastníka), a náležitosti podľa § 205 ods.1 O.s.p. (proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, v čom sa rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha).
Odvolanie proti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že (§ 205 ods.2 O.s.p.):
- v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods.1,
- konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti, alebo iné dôkazy,, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozsudkom, možno navrhnúť výkon rozhodnutia.